

[Landbrugsministeren.]

disse Husmandsbrug. Eller det er gaaet saaledes, at de er blevet anerkendt og har faaet et Brug, men har haft for faa Penge selv og derfor har maattet arbejde med alt for dyre Penge, idet de har skaffet sig de nødvendige Penge ved Veksellaan, Kautionslaan og lignende, hvad der giver dem overordentlig tunge Arbejdsvilkaar. Eller ogsaa er de gaaet til det, som navnlig i de senere Aar, tror jeg, er kommet til at florere meget stærkt, nemlig at købe Besætninger paa Auktioner eller Kontrakter, hvad der ingenlunde giver billigere Rentevilkaar end den anden Fremgangsmaade. Erfaringen har vist, at mange af de Husmænd, som er kommet ind under disse Vilkaar, har haft overordentlig vanskeligt ved at klare sig, naar der er kommet en Smule Modgang i deres Bedrift, og derfor er det, vi foreslaar, at der i Fremtiden under begge Brugsformer gives en Mulighed for, at Jordlovsudvalget i særlige Tilfælde, hvor der er Tale om ellers kvalificerede Ansøgere, giver et Etableringslaan.

Der findes ogsaa i Lovforslaget Bestemmelser om Støtte til Oprettelse af mindre Gaarde; de findes i § 13, hvor der er Tale om Udstykning efter 4. Oktober-Lovens Princip, og i § 28, hvorefter Oprettelse af mindre Gaardbrug kan foregaa efter den gamle Husmandslovs Princip. Men Lovforslaget indeholder endnu noget, som ikke tidligere har været med, nemlig Støtte til Fremskaffelse af Tillægsjord til de saakaldte indeklemte Husmænd.

Der er som bekendt en 40 000—50 000 Husmandsbrug her i Landet, hvis Arealer er saa smaa, at de paagældende Husmænd har overordentlig vanskeligt ved at klare sig uden at søge Fortjeneste udenfor Landbruget, og det bliver efterhaanden vanskeligere og vanskeligere for disse Mennesker at klare sig i Konkurrencen, i Kampen for Tilværelsen. I tidligere Tid var der en ikke ringe Mulighed for at kombinere Landbrug og et andet Erhverv, men efterhaanden som Specialiseringen o. s. v. gaar sin Sejrs-gang gennem Produktionen og Erhvervs-livet, bliver det langt vanskeligere at klare sig med denne Kombination. Hvad der navnlig, tror jeg, har givet denne Mulighed Dødsstødet i den sidste Tid og gjort det meget uklogt at opretholde disse Husmandsbrug, er Automobilernes Fremtrængen. Disse Husmænd har ofte haft en Bifortjeneste ved Kørsel, offentlig Kørsel, Mælkekørsel og lignende, som i mange Tilfælde blev besørget netop af de saakaldte indeklemte Husmænd. Men ved Automo-

bilernes og ikke mindst Lastautomobilernes Fremtrængen er de blevet slaaet ud ogsaa paa dette Punkt, de kan ikke konkurrere med Lastautomobilerne, saa der er blevet meget lidt at fortjene for dem ad den Vej. Derved er deres Stilling blevet endnu vanskeligere, end den har været tidligere, og det er derfor et meget stort og vigtigt Spørgsmaal, om man kan hjælpe disse indeklemte Husmænd til mere Jord. Det betyder ikke alene en Fordel for de paagældende selv, idet de kan faa den Mulighed for at klare sig, som de i mange Tilfælde ikke har nu, men det betyder ogsaa ikke saa lidt i beskæftigelsesmæssig Henseende, thi naar de har for lidt at leve af paa deres egen Bedrift, ser de sig nødsagede til at tage Arbejde ude omkring, hvor der er Arbejde at finde. Derved tager de selvsagt Arbejdet fra de egentlige Arbejdere og er paa den Maade med til at fremme den i Forvejen alt for store Arbejds-løshed. Dette Forhold maa man selvfølgelig fra alle Sider ønske bragt til Ophør ved at skaffe de indeklemte Husmænd den nødvendige Jord. Nu viser det sig imidlertid, at som Forholdene ligger, er det i de fleste Tilfælde meget vanskeligt, for ikke at sige saa godt som umuligt for dem at skaffe sig den nødvendige Jord ved egen Hjælp. De fleste af disse Husmandsbrug ligger inde mellem de almindelige Gaarde, større eller mindre Bøndergaarde, i nogle Tilfælde ogsaa ved de noget større Gaarde, saaledes at det er overordentlig svært for dem, ja somme Tider helt umuligt at faa fat i Jord, og hvis de endelig kan faa fat i Jord, er det i Regelen til meget store Priser.

Vi har derfor i Lovforslagets § 38 stillet Forslag om, at der kan anvendes et Beløb af indtil 2 Mill. Kr. til billige Laan til 4½ pCt. Rente til Personer, som har saadanne smaa Brug og kan købe Jord i fri Handel, men ikke ser sig i Stand til at skaffe de tilstrækkelige Pengemidler paa rimelige Vilkaar. Da vi imidlertid er klar over, at de i alle eller næsten alle Tilfælde vil faa Jorden til saa høj en Pris, at den ligger over Forrentningsmuligheden, foreslaar vi tillige, at Administrationen bemyndiges til at fritage dem for at forrente indtil ¼ af det Beløb, de har laant. Dette betyder selvfølgelig, at de kan give en Overpris for Jorden, det er jeg klar over, men det er ogsaa netop derfor, der er stillet Forslag om, at man kan give dem denne delvise Forrentningsfrihed. Jeg mener nemlig, at Spørgsmaalets Løsning er af saa stor Betydning, at man i dette Tilfælde kan se